

Hur påverkar jobbet din patients hälsa?

En kort guide till läkare i primärvården

Denna guide vänder sig till dig som är läkare i primärvården. Här kan du läsa om:

- hur du identifierar arbetsrelaterade faktorer som påverkar patientens hälsa genom att ställa vissa nyckelfrågor i anamnesen
- vad du kan göra om arbetet är en bidragande orsak till ohälsan
- arbetsgivarens ansvar

På sista sidan finns en QR-kod som du kan använda för att hitta mer information om arbetsgivarens ansvar, arbetsmiljö och hälsa.

Psykisk och fysisk ohälsa har ofta koppling till arbetslivet

Arbetet är en viktig del av livet och att ha en välfungerande arbetsplats där man trivs har stor betydelse för hälsa och välbefinnande. Det kan dock finnas risker i arbetsmiljön som kan bidra till ohälsa och sjukdom. En stor del av den psykiska och fysiska ohälsan har koppling till arbetslivet. I mötet med patienten är det därför viktigt att ta reda på hur patientens arbetssituation ser ut.

Att känna till patientens arbetssituation kan:

- ge ledtrådar vid diagnostik
- förebygga att patienten försämras
- öka möjligheten till anpassningar på patientens arbetsplats
- vara till hjälp när du ska ta ställning till sjukskrivning
- underlätta patientens återgång i arbete

Exempel på risker i arbetslivet:

- Brister i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, till exempel höga krav och låg kontroll, bristfälligt stöd, kränkande särbehandling
- Fysiskt belastande arbete, till exempel tunga lyft, obekväma arbetsställningar, ensidiga rörelser
- Kemiska risker, till exempel arbete med allergiframkallande och cancerogena ämnen
- Fysikaliska risker, till exempel vibrationer, buller, våtarbete
- Biologiska risker, till exempel bakterier, virus

Frågor du kan ställa till patienten

Dessa frågor fångar viktiga delar i arbetsanamnesen:

- Vad arbetar du med? Vad har du för arbetsuppgifter?
- Påverkar dina besvär din förmåga att klara ditt arbete?
- Tror du att dina besvär har samband med ditt arbete och din arbetsmiljö?
- När började dina besvär? Är det någon skillnad när du är ledig?

Om du misstänker att det finns samband mellan patientens ohälsa och arbetsmiljön, och vid sjukskrivning, kan följande frågor vara till hjälp:

- Har du möjlighet att påverka dina arbetsuppgifter?
- Har det gjorts några anpassningar på ditt arbete?
- Finns det någon anpassning som du själv tror skulle underlätta på/i ditt arbete och hjälpa dig att kunna fortsätta arbeta trots dina besvär?
- Känner du stöd från dina arbetskamrater och din chef?
Kan du prata med din arbetsgivare om hur du mår på jobbet?
- Har ni tillgång till företagshälsovård på din arbetsplats?

Arbetsanpassning som ett alternativ till sjukskrivning

Ifall patientens ohälsa har koppling till hens arbetsförhållanden, eller om patienten helt enkelt vill fortsätta arbeta trots sin ohälsa, så kan arbetsanpassning ibland vara ett alternativ till sjukskrivning. Sådana anpassningar kan till exempel innebära färre tunga lyft, mer flexibla arbetstider, minskat ansvar eller att få arbeta ostört i eget rum. Att vara i arbete kan i vissa fall bidra till ett snabbare tillfrisknande medan sjukskrivning kan leda till svårigheter att återgå i arbete.

Arbetsgivarens ansvar

Arbetsgivaren har ett lagstadgat arbetsmiljöansvar. Det innebär till exempel:

- ansvar för att bedriva systematiskt arbetsmiljöarbete
- ansvar för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön
- ansvar för den fysiska arbetsmiljön
- en skyldighet att ha rutiner för anpassningar som syftar till att en arbetstagare med nedsatt förmåga ska kunna fortsätta arbeta, eller återgå till arbetet
- ansvar för personlig skyddsutrustning

Råd som du kan ge patienten

- Kontakta din chef eller skyddsombud om du hittar en risk eller brist i din arbetsmiljö.
- Tala med din chef, alternativt skyddsombud eller HR-avdelning, om du är i behov av anpassningar av ditt arbete.
- Fråga om det finns företagshälsovård att tillgå.

Tips om du misstänker att arbetet bidrar till patientens ohälsa

- Kom ihåg att **rehabkoordinatorn** kan vara en resurs
- Om patientens arbetsplats har tillgång till **företagshälsovård** - skriv gärna en kontaktremiss till företagshälsovården (se www.viss.nu) eller föreslå kontakt med företagshälsovården på ett eventuellt läkarintyg för sjukpenning.
- Kom ihåg att du kan använda **läkarintyg för sjukpenning** som en signal till arbetsgivaren. Under rubriken "Här kan du ange åtgärder som du tror skulle göra det lättare för patienten att återgå i arbete" kan du ge rekommendationer såsom arbetsanpassning, besök på arbetsplatsen, ergonomisk bedömning, omfördelning av arbetsuppgifter, kontakt med företagshälsovård mm.

Här kan du hitta mer information om arbetsmiljö och hälsa:

<https://www.camm.regionstockholm.se/var-verksamhet/amnesomraden/organisatoriska-och-sociala-faktorer-i-arbetet/lankar-primarvardsfolder/>

Scanna mig för länkar

Det här är Centrum för arbets- och miljömedicin (CAMM)

CAMM är ett kunskapscentrum inom Region Stockholm. Vi arbetar för en jämlik och förbättrad folkhälsa genom att identifiera, bedöma och förebygga hälsorisker i arbetsmiljön och omgivningsmiljön. Viktiga delar av vår verksamhet är patientutredningar, kartläggning av risker, kunskapsspridning och implementeringsstöd, undervisning och forskning. Läs mer på www.camm.regionstockholm.se

Centrum för arbets- och miljömedicin
REGION STOCKHOLM